

УДК. 37.0

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БАГАТОПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мосякова Ірина Юліївна,
кандидат педагогічних наук,
директор комунальної організації
Центр творчості дітей та юнацтва
«Шевченківець»,
м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-8932-3759

e-mail: mosyakova@ukr.net

***Анотація.** Проаналізовано особливості менеджменту в освітньому процесі, визначені основні поняття освітнього менеджменту та аспекти впливу на процес управління освітою. Висвітлено значимість і важливість управління багатoproфільним закладом позашкільної освіти, цілеспрямованої, активної взаємодії керівника з іншими учасниками освітнього процесу з метою забезпечення координації зусиль щодо оптимального функціонування установи та переведення її на більш якісний рівень.*

***Ключові слова:** освітній менеджмент, управлінська діяльність, багатoproфільний заклад позашкільної освіти, процес соціалізації.*

Вступ. / Introductions. Система освіти України перебуває у стадії реформування, відтак кожен керівник закладу освіти має планувати свою діяльність узявши до уваги сучасні інноваційні та стратегічні підходи, впроваджувати новітні технології розвитку, оскільки всі освітяни перебувають у стані складних умов війни. Такі зміни вимагають усіх працювати над удосконаленням педагогічної фахової діяльності, особистісним розвитком, а головним чином керівників закладів освіти, сучасних менеджерів.

Розвиток теорії і практики освітнього менеджменту в сьогоденних умовах модернізації управління стає фактором якості вітчизняної освіти в період її входження в єдиний європейський та світовий простір. Зазнають суттєвих змін

визначені завдання, зміст управління освітніми системами, змінюється структура і стиль педагогічного менеджменту, висуваються вимоги щодо відповідальності керівників закладів освіти за наслідки прийнятих рішень. Це стосується створення умов щодо покращення освітнього процесу, якості викладання, надання додаткових освітніх послуг, можливості залучення додаткових коштів фінансування тощо. Відповідно управлінська діяльність керівника потребує підвищення компетентності управлінців усіх рівнів.

Позашкільна освіта формує підґрунтя для соціальної орієнтації та адаптації здобувачів позашкільної освіти, забезпечує формування усвідомленого вибору майбутньої професії та задоволення широких пізнавальних потреб при наданні кожному свободи вибору, створює умови для становлення і розвитку творчої особистості зі сформованою системою соціально-значущих цінностей, здатної до постійного самовдосконалення.

Останні десятиріччя значно підвищилися вимоги до позашкільної освіти як рівноправного інституту в загальній системі освіти, відповідно до чого постало питання щодо переосмислення стратегічних питань оновлення або реформування діяльності багатопрофільних закладів позашкільної освіти. При цьому головним, на думку Л. Лазаркевич, Т. Сущенко залишається визначення, що «позашкільна освіта - це спеціально організована діяльність, яка має яскраво виражену власну специфіку впливу, що дає їй певні переваги перед іншими засобами виховання» [1].

Освітній процес у багатопрофільних закладах позашкільної освіти – цілісна педагогічна система, і коректне управління ним вимагає системного підходу. Відтак, проблема ефективності педагогічного менеджменту в освітній сфері може бути вирішена тільки за умови забезпечення високої компетентності та відповідної професійної майстерності кожного педагога. Теорія педагогічного менеджменту, яка являє собою комплекс принципів, методів, організаційних форм і технологічних прийомів управління педагогічними системами підготовки керівників, спрямованих на підвищення ефективності їх професійної діяльності і розвиток особистісних якостей визнана сучасними дослідниками як один із шляхів формування культури

управління, оскільки важливого значення в освітньому менеджменті набуває мистецтво спілкування з людьми, управлінські вміння та здатність до організації.

Мета роботи. / Aim. Освітній менеджмент у сучасний період є наукою, що розвивається, яка базується на теорії менеджменту і теорії систем, теорії управління соціальними об'єктами. Багато видатних науковців застосовують до освіти загальні принципи теорії управління, розглядаючи освітню систему як соціальну. Інтерес до розгляду ефективності поняття «менеджмент» в освітній сфері може бути розв'язаний тільки за умови забезпечення високої компетентності та відповідної професійної майстерності кожного керівника закладу. Освітній процес – це цілісна педагогічна система, і коректне управління ним вимагає продуманого, виваженого, системного ставлення. Відтак, виділення системних закономірностей поряд з урахуванням особливостей освітньої системи і визначення завдань, функцій і принципів освітнього менеджменту на цій основі є перспективним завданням освітнього менеджменту. Менеджмент - не тільки наука, а й мистецтво управління педагогічним колективом. Як і у всякій іншій сфері інтелектуальної та практичної діяльності, науковість управління і мистецтво управління доповнюють один одного.

Отже, ефективність системи управління забезпечується вмінням керівників опанувати мистецтво творчого застосування наукових принципів управління в конкретних ситуаціях.

Позашкільна освіта є мотивованою освітою, яка дозволяє вихованцям розвивати творчі таланти, особисті нахили, максимально реалізовувати свої уподобання та захоплення, поглиблювати знання з улюбленого предмета. Основою позашкільної освіти є комплексний, всебічний розвиток особистості, її здібностей та інтересів особистісного та професійного самовизначення, а також здатності творчо застосовувати отримані знання в практичній діяльності.

Важливим питанням педагогічних досліджень на сучасному етапі є пошук напрямів розвитку, а саме - освітнього менеджменту в багатопрофільних закладах позашкільної освіти. Відтак, ефективність запровадження

педагогічного менеджменту в закладах освіти може бути вирішена тільки за умови забезпечення високої компетентності керівника, запровадження інноваційних технологій управління закладом позашкільної освіти, нового бачення управлінської діяльності та високої професійної майстерності кожного педагога.

Матеріали та методи. / Materials and methods. Головним завданням сучасного освітнього менеджменту є вміння досягати результатів. Важливою особливістю ефективності впровадження освітнього менеджменту полягає в тому, щоб навчальний процес, починаючи від постановки мети і до кінцевого результату, відбувався з якомога меншими витратами і більшою результативністю.

Успішний керівник представляє організацію у вигляді системи, що складається з незалежних один від одного елементів. І ця система повинна безперервно рухатися і розвиватися. В умовах ринкової економіки буде справедливо стверджувати про можливість застосування механізмів менеджменту до сфери освіти, оскільки, на думку П. Базанової «освіта - це теж процес управління, управління соціальним інститутом підготовки і включення індивідів у різні сфери життєдіяльності суспільства, їх залучення до культури людства» [2]. Але необхідно враховувати специфіку управління педагогічним колективом, тому що освітній менеджмент покликаний вивчати питання управління освітою і навчальним процесам у закладах освіти.

Сучасний етап розвитку менеджменту об'єднує ефективне ділове адміністрування, менеджмент людських ресурсів, менеджмент бізнесом для гармонійного розвитку суспільства. Менеджмент є складовим елементом управління і порівняно з ним охоплює певну сферу, що включає соціальні системи (педагогічний колектив), метою яких може бути надання різноманітних послуг споживачам у рамках певної організації. Для досягнення цієї мети у менеджменті застосовується сукупність функцій, принципів, методів, засобів, за допомогою яких відбувається цілеспрямований вплив на соціальні системи (педагогів). Здійснити це можна лише шляхом процесу планування діяльності закладу позашкільної освіти, мотивації та контролю дій,

застосовуючи відповідні принципи, методи та засоби впливу на об'єкти управління. До основних категорій менеджменту належить безпосередньо заклад освіти, його цілі, процес і функції управління, принципи і методи, стилі й культура керівництва (лідерства), комунікації тощо.

Результати та обговорення. Освітній менеджмент має створювати умови для успішного функціонування закладу освіти. Його важливим завданням є організація освітнього процесу, отримання вихованцями якісної освіти, реалізація послуг з урахуванням потреб споживачів, на основі матеріальних і людських ресурсів, які забезпечують рентабельність її діяльності та стабільне становище на освітньому ринку.

Призначення менеджменту в освіті - створити освітнє середовище, що допомагає педагогічному колективу ефективно працювати та відповідає сучасним вимогам, є привабливим для реального та потенційного споживача. Освітній менеджмент має налагоджувати ефективний механізм участі кожного в організації навчального процесу. Керівник закладу освіти, педагоги та вихованці складають різновікові, соціальні групи, проте, освітні цілі у них однакові: багатопредметний, багаторольовий процес навчання.

Завдання освітнього менеджменту в багатопрофільному закладі позашкільної освіти - забезпечити взаємозв'язок, взаємозбагачення різних дисциплін, різних позицій і педагогічного досвіду для створення ситуації успіху щодо формування всебічно розвиненої, фізично здорової, конкурентоспроможної особистості вихованця. Успішне управління в будь-якому закладі освіти має бути ґрунтовно спроектоване, описане, схарактеризоване й реалізоване шляхом сукупності своїх функцій, організаційної структури й організаційних механізмів.

Використання прийомів освітнього менеджменту передбачає вміння педагога керувати педагогічними ситуаціями, процесом соціалізації, навчально-пізнавальним процесом і поведінкою вихованців у багатопрофільному закладі позашкільної освіти, що є одним з головних фахових компетентностей сучасного педагога. У перспективі основне завдання освітнього менеджменту полягатиме в інтегруванні дій у систему прогнозування, прийняття рішень та

організаційну структуру, що потребує від менеджера високого професіоналізму, здатності до адаптації та інноваційної діяльності закладів освіти.

Глибокі соціальні й економічні зрушення що відбулися в Україні спонукали вчених до перегляду досліджень у галузі управління, звернення до світового досвіду країн, що існують в умовах ринку та накопичили колосальні управлінські знання. Результати педагогічних досліджень багатьох науковців засвідчують, що в сучасних умовах управління закладом освіти стає професійною діяльністю, зміст якої виходить за межі педагогічних знань, він вимагає оволодіння сучасним освітнім менеджментом, міжпредметними знаннями й уміннями.

Першочергове завдання освітнього менеджменту полягає в створенні організаційної культури, творчого інноваційного клімату, які стимулюють педагогічний колектив багатoproфільного закладу позашкільної освіти на нововведення.

Висновки. / Conclusions. Зміни, які відбуваються в країні, суспільстві позначилися і на процесах управління закладами освіти, оскільки управління освітою все більше наповнюється новим змістом, співвідноситься з таким поняттям, як освітній менеджмент. Однак, головним завданням сучасного освітнього менеджменту є створення умов для освітньої діяльності здобувачів освіти і тому результат діяльності закладу освіти можна побачити тоді, коли його вихованці знайшли себе і своє місце в подальшому житті, визначилися в житті суспільства, країни.

Перспективи подальших розвідок щодо теоретико-методологічних засад освітнього менеджменту вбачаємо в розробці сучасного бачення моделі управління багатoproфільним закладом позашкільної освіти, використання концепції освітнього менеджменту тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Лазаркевич Л. Г., Сущенко Т. І. Позашкільна педагогіка: Навч. посібник. К.: ІСДО, 1996. 144 с

2. Базанова П. С. Освітній менеджмент: від теорії до практики. Текст: безпосередній // *Молодий вчений*. 2018. № 21 (207). С. 227-229. URL: <https://moluch.ru/archive/207/50770/>
3. Антонюк О. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади // *Персонал*. 2006. № 10. С. 58–66.
4. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: соціально-психологічний аспект: монографія. Київ : МАУП. 2000. 286с.
5. Розбудова менеджменту – освіти в Україні. К.: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2003. – 1 ел. опт. диск Pentium, 32 Mb RAM, SVGA, 4x CD-ROM, Sound Card, Mouse.
6. Шоробура І.М. Педагогічний менеджмент: курс лекцій. Кам'янець-Подільський.: ПП.Зволейко Д.Г. 2010. 192с.